

Roosa Kalliokoski

NUORISORIKOLLISUUDEN MORAALIPANIIKKI 2020-LUVULLA

Diskurssianalyysi Helsingin Sanomien nuorisoriikollisuutta
koskevien uutisten keskustelupalstoilta

TIIVISTELMÄ

Roosa Kalliokoski: Nuorisoriikollisuuden moraalipaniikki 2020-luvulla. Diskurssianalyysi Helsingin Sanomien nuorisoriikollisuutta koskevien uutisten keskustelupalstoilta
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2022

Tässä kandidaatintutkielmassa käsittelen nuorisoriikollisuutta koskevia puhetapoja viimeisen kahden vuoden aikana. Tällä aikavälillä nuorisoriikollisuus on kerännyt korostuneesti huomiota sekä uutisoinnissa että julkisessa keskustelussa muun muassa nuorten tekemien vakavien henkirikosten vuoksi. Herännyt huoli ja keskustelu on saanut myös suomalaiset päättäjät kommentoimaan nuorisoriikollisuuden uhkaa Twitter-sivuillaan.

Tutkielmassani tarkastelen, millaisia diskursseja uutiskomentoijat käyttävät puhuessaan nuorisoriikollisuudesta. Tutkimuskysymykseni on *Miten nuorista rikosentekijöistä puhutaan ja millaisia syitä nuorisoriikollisuudelle esitetään?* Aineistoni koostuu kolmen Helsingin Sanomissa julkaistun nuorisoriikollisuutta käsittelevän uutisen kommenttipalstasta. Uutiset on julkaistu aikavälillä 13.11.2020–03.11.2021 ja ne sisältävät analyysihetkellä yhteensä 98 kommenttia.

Hyödynnän tutkielmani teoreettisena viitekehyksenä Stanley Cohenin kehittämää moraalipaniikin teoriaa, jossa jokin tapahtuma, henkilö tai joukko nähdään uhkana yhteiskunnan arvoille ja moraalille. Nuorisoriikollisuus on yksi esimerkki toimivista moraalipaniikin kohteista. Moraalipaniikin kohteiden ongelmallisuutta, vakavuutta, laajuutta ja väistämättömyyttä tyypillisesti liioitellaan. Medialla on keskeinen rooli moraalipaniikkia tarkastellessa, sillä valtamedia määrittelee, muotoilee ja sanoittaa yhteiskunnallisia ongelmia omien kaupallisten ja poliittisten intressiensä mukaan.

Analysoin aineistoani diskurssianalyysin keinoin. Nostin aineistosta esiin viisi diskurssia, jotka ovat modernin yhteiskunnan kehitys ja politiikka, kurinpalautus ja vastuu, teknologia, maahanmuutto ja kulttuurit sekä moraalipaniikin vastaisuus. Ensimmäiset neljä diskurssia esittävät korostunutta huolta nuoria kohtaan ja syyttävät erilaisia tekijöitä, kuten esimerkiksi älypuhelimia nuorisoriikollisuudesta. Viimeisenä lueteltu diskurssi poikkeaa neljästä edellisestä. Se huomauttaa siitä, että todellisuudessa asiat eivät suuremmassa mittakaavassa ole niin huonolla tolalla, kuin muut diskurssit esittävät.

Kriminologian alalla on viime vuosikymmeninä havaittu perinteisten rikoslajien systemaattista vähenemistä, johon on viitattu tutkimuskirjallisuudessa *crime drop* -ilmiönä. Myös suomalainen nuorisoriikollisuus on ollut laskussa jo 1990-luvulta saakka, vaikkakin kehitys on epätasaista eri rikoslajeissa. Erityisen selvää rikollisuuden määrän lasku on ollut henkirikollisuudessa, ja osittain siitä syystä nuorten keskuudessa tapahtuvat yksittäiset henkirikokset keräävät ympärilleen merkittävää huomiota.

Avainsanat: Nuorisoriikollisuus, moraalipaniikki, diskurssianalyysi, media

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Nuorisoriollisuus	2
2.1	Nuorisoriollisuuden ilmeneminen Suomessa	2
2.2	Median ja yleisön suhtautuminen nuoriin	4
3	Moraalipaniikki	4
4	Aineisto ja menetelmät	7
4.1	Uutisten esittelyt	8
4.2	Diskurssianalyysi	10
4.3	Eettinen pohdinta	11
5	Nuorisoriollisuuden diskursseja	12
5.1	Modernin yhteiskunnan kehitys ja politiikka	13
5.2	Kurinpalaus ja vastuudiskurssi	15
5.3	Teknologiadiskurssi	17
5.4	Maahanmuuton ja kulttuurien diskurssi	19
5.5	Moraalipaniikin vastainen diskurssi	21
6	Johtopäätökset	22
	Lähteet	25
	Liite 1: Aineisto	28

1 Johdanto

Nuorisrikollisuus on aihe, joka nousee aina ajoittain yhteiskunnalliseen keskusteluun. Viime vuosina nuorisrikollisuus on puhututtanut uutisissa ja julkisessa keskustelussa muun muassa nuorten muodostamien hybridikulttuurien vuoksi. Nuorten hybridikulttuureista voidaan puhua, kun kantaväestö ja ulkomaalaistaustaiset nuoret muodostavat uudenlaisia nuorisoryhmiä. Näissä ryhmissä kulttuurien rajat ovat liikkuvia ja kulttuurisia piirteitä yhdistellään erilaisista kulttuuritaustoista (Marotta 2011, 190).

Etenkin Helsinkiä on kuvattu nuorisrikollisuuden tapahtumapaikkana, sillä monet uutisoidut rikokset ovat tapahtuneet pääkaupunkiseudulla. Nuorisrikollisuudesta pääkaupunkiseudulla on uutisoitu muun muassa Suomen laajalevikkisin lehti, Helsingin Sanomat. Valitsin kyseisen lehden aineistoni lähtökohdaksi nuorisrikollisuuden tutkimiselle. Uutisoinnin tyyli on ongelmakeskeistä ja Helsingin Sanomat käyttää uutisoinnin pohjana esimerkiksi poliisin tilastoja sekä asiantuntijoiden puheita.

Nuorisrikollisuus on noussut lähivuosina pinnalle nuorten tekemien vakavien rikosten vuoksi. Julkisessa keskustelussa puhututtaneita nuorten tekemiä vakavia rikoksia ovat olleet muun muassa Koskelan teinisurma, Vallilan ja Alppipuiston puukotukset vuoden 2020 lopulla sekä Helsingin Rautatieasemalla tapahtunut puukotus vuoden 2021 huhtikuussa. Näiden tapahtumien tekijät ovat olleet tekohetkellä noin 15–16-vuotiaita nuoria. Uutisointi ja julkinen keskustelu ovat omalta osaltaan lisänneet vanhempien pelkoa lastensa turvallisuudesta. Päättäjät, kuten Maria Ohisalo ja Sanna Marin ovat kommentoineet nuorisrikollisuuden uhkaa Twitter-sivustoillaan ja arvioineet toimia sen lieventämiseksi. Näitä toimia ovat muun muassa viranomaisten välinen yhteistyö, varhainen puuttuminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen.

Tutkielmani tarkoitus on selvittää, millaisia diskursseja uutiskommentoijat käyttävät keskustellessaan nuorisrikollisuudesta. Tutkimuskysymykseni on, miten nuorista rikoksenteijöistä puhutaan ja millaisia syitä nuorisrikollisuudelle esitetään. Tutkielman kulku etenee seuraavanlaisesti; luvussa kaksi esittelen nuorisrikollisuutta, sen ilmenemistä sekä median tyypillistä suhtautumistapaa nuoriin. Luvussa kolme esittelen tutkielmassa hyödyntämäni moraalipaniikin teoriaa ja nostan esiin esimerkkitapauksen median suhtautumisesta 10-vuotiaiden poikien tekemään murhaan vuonna 1993. Neljännessä luvussa esittelen aineistoa ja menetelmiä. Tämä esittely pitää sisällään aineiston uutiset,

diskurssianalyysin sekä eettisen pohdinnan. Viidennessä luvussa esittelen tutkimustulokseni ja viisi aineistosta löytämäni diskurssia. Lopuksi tuon esille yhteenvedon keskeisimmistä tutkimustuloksistani ja pohdin tutkimuksen rajoituksia sekä tulevaisuuden mahdollisuuksia.

2 Nuorisirikollisuus

Nuorisirikollisuus on ilmiö, joka herättää yleisössä voimakkaita tunteita. Lisäksi se koetaan usein vaikeaksi aiheeksi. Suomen lain mukaan nuorella rikoksenteijällä tarkoitetaan nuorta, jonka epäillään syyllistyneen rikokseen 15–20-vuotiaana (633/2010 § 2). Nuorten rikollisuus on yleisimmin vapaa-aikaan ja alkoholinkäyttöön liittyvää massarikollisuutta. Rikokset ilmenevät useimmiten varasteluina, vahingontekoina ja väkivaltana (Honkatukia & Kivivuori 2006). Nuorisirikollisuus nousee aika ajoin julkisuuteen erityisesti henkirikosten vuoksi. Henkirikollisuuden määrä on kuitenkin laskevassa trendissä kaikissa ikäluokissa koko Suomessa (Lehti, Suonpää & Kivivuori 2018, 17).

Rikos herättää ihmisissä voimakkaita tunteita ja moraalisia kysymyksiä. Nuorisirikollisuus koetaan usein korostuneena uhkana, sillä nuoren tekemä rikos näyttäytyy vakavampana kuin aikuisen tekemä (Honkatukia & Kivivuori 2006, 1.) Rikoksen näyttäytymiseen vakavampana saattavat vaikuttaa muun muassa nuorempi ikä, ongelmien suuruus sekä asema perheessä ja yhteiskunnassa. Nuoria ei voida pitää yhtenäisenä ryhmänä, sillä esimerkiksi sukupuoli ja etninen tausta vaikuttavat siihen, miten heidän tekemiinsä rikoksiin suhtaudutaan. Perinteisesti rikollisuuden nähdään kuuluvan miespuolisten henkilöiden maailmaan, jota kuvaa joissain yhteyksissä näkemys siitä, että ”pojat on poikia”. Tyttöjen rikollisuus herättää huolta naisen yhteiskunnallisesta asemasta hoivaajana ja samalla maahanmuuttajanuorten tekemät rikokset synnyttävät pelkoa koskien yhteiskunnan muutosta. (Em. 1.)

2.1 Nuorisirikollisuuden ilmeneminen Suomessa

Kriminologian alalla on viime vuosikymmeninä havaittu perinteisten rikoslajien systemaattista vähenemistä, johon on viitattu tutkimuskirjallisuudessa ”crime drop” -ilmiönä (Kaakinen & Näsi 2021b, 5). Crime drop -ilmiötä on havaittu 1990-luvulta alkaen erityisesti länsimaissa, kuten Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. Kehitys on kuitenkin ollut epätasaista eri rikoslajeissa. Erityisen selvää rikollisuuden määrän lasku on ollut henkirikollisuudessa. (Em. 7.) Rikollisuuden laskun taustalla ovat muun muassa rikosentorjunnan ja yhteiskuntien turvallisuuden kehitys, yksilöiden lisääntynyt itsekontrolli sekä taloudellisen kilpailun

kiristyminen (Kivivuori ym. 2018, 139–140). Nämä tekijät vaikuttavat rikoksenteon lisääntyneeseen haasteellisuuteen ja rikollisen käyttäytymisen vähentyneeseen houkuttelevuuteen (Kaakinen & Näsi 2021b, 8). Nuorten yleisen rikosaktiivisuuden laskun takana vaikuttavat muun muassa nuorten alkoholinkäytön ja rikosaktiivisten sosiaalisten kontaktien vähentyminen, arkirutiinien muutos sekä vanhempien kasvanut sosiaalinen tuki (Baumer ym. 2021, 128).

Nuoruus on kaikista ikäryhmistä aktiivisinta rikoksenteon aikaa, vaikkakin aikuiset tekevät suurimman osan rikoksista Suomessa (Saarikkomäki & Tanskanen 2018, 200). Vaikka rikosten esiintyvyys on yleisesti laskenut, rikoksia tekevien nuorten rikosmäärät eivät ole laskeneet aikavälillä 1995–2020. Tätä selittää nuorten keskuudessa rikoksia tekevät alaryhmät, joilla rikosten tekemäärät pysyvät yhtä korkealla kuin ennenkin. Heidän kohdallaan rikoskäyttäytyminen on saattanut jopa lisääntyä. Rikosaktiivisimmat nuoret suorittavat yleisimmin väkivalta- ja kannabisrikoksia ja rikosmäärät ovat näiden rikoslajien osalta lisääntyneet. (Kaakinen & Näsi 2021a, 5.)

Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti on toteuttanut nuorisoriikollisuuskyselyitä vuodesta 1995 lähtien. Vuoden 2020 nuorisoriikollisuuskyselyn mukaan nuorten yleisimpiä lainvastaisia tekoja olivat alkoholin humalajuominen, luvaton verkkolataaminen ja luvaton poissaolo koulusta. Muita yleisiä tekoja olivat muun muassa koulusta varastaminen, sähköinen kiusaaminen ja vahingonteot. (Kaakinen & Näsi 2021a, 21.) Rikoskäyttäytymisen sukupuolierot ovat pienimmillään nuoruudessa ja kasvavat iän myötä (Kivivuori ym. 2018, 116; Moffit ym. 2001). Erityisesti väkivalta on kuitenkin yleisempää poikien kuin tyttöjen keskuudessa (Kivivuori ym. 2018, 116–117). Viharikollisuus, eli esimerkiksi uhkailu ja väkivalta kielen, ihonvärin, uskonnon tai poliittisten mielipiteiden vuoksi on kasvanut Suomessa vuodesta 2015 lähtien lisääntyneen maahanmuuton vahvistaessa yhteiskunnallisia jännitteitä (Kaakinen & Näsi 2021b, 16 & 22).

Yleisesti nuorisoriikollisuus on pysynyt ennätysellisen matalalla tasolla viimeisen kuuden vuoden aikana, sillä vuoden 2020 nuorisoriikollisuuskyselyn mukaan 70 % nuorista ei ollut tehnyt rikoksia kuluneen vuoden aikana. Tämä osuus oli 39 % vuonna 1995. Myös osa nuorten tekemistä rikoksista näyttäisi tulevan entistä todennäköisemmin poliisin tietoon. (Kaakinen & Näsi 2021, 21.) Vaikka media tuottaa lisääntyntä huolta nuorisoriikollisuuden väitetystä kasvusta, ei nuorisoriikollisuus todellisuudessa tuota entistä vakavampaa uhkaa.

2.2 Median ja yleisön suhtautuminen nuoriin

Nuorisokulttuurin voidaan katsoa syntyneen 1900-luvulla maailmansotien jälkeen, jolloin nuoruus erkani lapsuudesta ja putosi lapsuuden ja aikuisuuden väliin (Mazzarella 2007, 47). Mazzarella lainaa Larry Grossbergin (1994, 26) ajatuksia siitä, että nuoruus on sosiaalisista identiteeteistä kaikista tiukimmin sidottuna mediaan. Nuoret ovat kasvaneet median keskellä, omaksuneet identiteettinsä osittain median ansiosta ja löytäneet esikuvia mediassa esitettyjen ihmisten parista. Nuoria käytetään uutisissa, sillä uutisoinnin tavoitteena on saada näkyvyyttä ja keskustelua aikaan. Nuorten moraalien ei katsota olevan niin kehittynyt kuin aikuisilla, joten sitä hyödyntämällä mediassa saadaan mielenkiintoisia aiheita aikaiseksi.

Nuorten ja median välisestä yhteydestä on oltu huolissaan niin kauan, kun nuoruus on ollut olemassa. Erilaiset teknologiat, kuten elokuvat, radio ja televisio ovat huolestuttaneet aikuisia julkisessa keskustelussa jo 1900-luvun alussa, kun niiden vaikutusta nuoriin pelättiin (Mazzarella 2007, 48). Median vaikutusta nuoriin on pelätty muun muassa siksi, että populaarimedia on tuottanut nuorista kuvastoa esimerkiksi gangstereina, joukkoraiskaajina ja päihderiippuvaisina teiniäiteinä (Gaines 1994, 231). Mike Males (1999) näkee ongelman samansuuntaisesti. Hänen mukaansa amerikkalainen lehdistö on tietoisesti ja systemaattisesti tuottanut nuoriin kohdistuvaa vääristynyttä tietoa. Hän tarkentaa, että vääristynyt tieto on entistä näkyvämpää ja yleisempää rodullistettujen nuorten kohdalla. Malesin ajatuksiin liittyen voi esittää pohdintaa siitä, miten mediassa tummaihoiset nuoret tuomitaan helpommin syyllisiksi. Tästä esimerkkinä voidaan pitää amerikkalaista 'Central Parkin viisikkoa', eli viittä rodullistettua nuorta, jotka tuomittiin virheellisesti 7–13 vuoden vankeustuomioihin New Yorkin keskuspuistossa lenkkeilleen 28-vuotiaan Trisha Meilin pahoinpitelystä ja raiskauksesta. Media ja viranomaiset hyökkäsivät nuorten kimppuun ja myöhemmin kävi ilmi, etteivät nuoret olleet lainkaan liittyneet rikokseen.

3 Moraalipaniikki

Tutkielmani teoreettisena näkökulmana hyödynnän moraalipaniikin käsitettä, joka on brittisosologi Stanley Cohenin kehittämä termi kuvaamaan yhteiskunnissa ajoittain esiin nousevaa tilaa, jossa jokin tapahtuma, henkilö tai joukko nähdään uhkana yhteiskunnan arvoille ja moraalille. Vaikka ongelmat ovat usein todellisia, niiden vakavuutta, laajuutta ja väistämättömyyttä tyypillisesti liioitellaan. (Cohen 2002, 1.) Medialla on keskeinen rooli

moraalipaniikin synnyttämisen ohella, sillä valtamedia määrittelee, muotoilee ja sanoittaa yhteiskunnallisia ongelmia. Se välittää tietoa oikeasta, väärästä ja moraalisisista rajoista sekä varoittaa mahdollisina pitämistään uhista. Media pitää sisällään itseään ennustavan piirteen. Se kerää tietoa, muokkaa sitä ja esittää erilaiset toimijat usein stereotyyppisin keinoin. Tästä seuraa lumipalloefekti, jolloin media lietsoo pelkoa yhteiskuntaan, jonka vuoksi ihmiset pelkäävät pahinta. (Em. 9–11.)

Stanley Cohen oli sosiologi ja kriminologi, jonka moraalipaniikkia koskevassa alkuperäisteoksessa puhutaan brittiläisen nuorisokulttuurin kahdesta alaryhmästä, joita olivat Mods ja Rockers. Nämä kaksi nuorisoryhmää ajautuivat väkivaltaisiin mellakoihin 1960-luvun Englannissa, jolloin kyseisten tapahtumien medianäkyvyys nousi räjähdysmäisesti. Tämä liioitteleva ja sensaatiohakuinen uutisointi kuvaili tapahtumia jengiväkivaltana ja asiasta uutisointi levisi ulkomaille asti. Molemmat ryhmät leimattiin syntipukeiksi käsitettä 'folk devil' käyttäen. Cohen kehitti moraalipaniikki-käsitteen kyseisen tapauksen uutisoinnin perusteella. (Cohen 2002.)

Yhteiskunnat määrittelevät itse käsityksensä moraalista ja siitä, mikä on normaalia. Tieto normaaliudesta tai poikkeavuudesta on aina toisen käden tietoa, sillä media päättää, mistä aiheesta on ainesta uutiseksi ja miten uutisen sisältämä tieto tulisi kerätä ja esittää. Cohen (2002, 9) painottaa näin ollen kaupallisten ja poliittisten agendojen huomioimista, jossa sanomalehdet, radio ja televisio toimivat tiedonvälityksen taustalla. Erilaiset mediat siis hankkivat näkyvyyttä ja klikkauksia moraalipaniikin kustannuksella. Uutisoinnissa esitetyt negatiiviset ilmiöt herättävät ihmisissä usein voimakkaita tunteita, jolloin kyseisiä uutisia luetaan ja levitetään eteenpäin.

Cohen on hyödyntänyt moraalipaniikin käsitettä muun muassa rikollisuuden, nuoriso- ja alakulttuurien, vandalismin, huumeidenkäytön ja brittiläisen jalkapallohuliganismin yhteydessä. Cohenin (2002, 74) mukaan media demonisoi ja segregoi syntipukkeja. Tämä jatkuva tiettyyn ryhmään kohdistuva syyttely on otollinen pohja negatiivisille asenneilmaston muutoksille. Cohen (2002, 1) sekä Mazzarella (2007, 49) näkevät erilaisten asiantuntijoiden, toimittajien ja poliitikkojen puheenvuorot yhteiskuntaa koskevista uhista moraalipaniikin piirteeksi. Mazzarella nimittää näitä toimijoita eliitiksi, sillä hän näkee sen olevan haitallista, että esimerkiksi nuoriin kohdistuva huolestuneisuus ei anna nuorten kertoa itse omin sanoin tilanteestaan, vaan kertojiksi valitaan aina luotettavampana pidetty taho.

Nuorisoa koskeva moraalipaniikki syntyi, kun nuorisokulttuurin myötä nuoret kehittivät autonomisen ja vertaisorientoituneen vapaa-ajan kulttuurin. Vapaa-aikaa vietettiin kodin ulkopuolella, johon ei ylettänyt aikuisten kontrolli. (Fass 1977; Mazzarella 2007, 48.) Angela McRobbien (1994, 199–200) mukaan moraalipaniikin tarkoitus on juurruttaa pelkoa ihmisiin ja siten kannustaa heitä sivuuttamaan monimutkaiset sosiaaliset ongelmat. Hänen mukaansa moraalipaniikin taustalla on yritys saada nuoret kuriin pelottelemalla heidän vanhempiaan. Moraalipaniikki nuorisoa kohtaan ilmenee muun muassa aikuisten huolena menettää nuoriin kohdistuva kontrolli sekä tarpeena etsiä yksinkertainen ratkaisu monimutkaiseen ongelmaan. Lisäksi moraalipaniikki ilmenee usein populaarikulttuurin demonisoimisena, sillä sen erilaisten piirteiden ja mallien katsotaan olevan haitaksi nuorille ja heidän kehitykselleen. (Mazzarella 2007, 49.)

Cohenin mukaan moraalipaniikki voi syntyä yllättäen jo kauemmin pinnan alla muhineen asian ympärille. Moraalipaniikin kohteet ja niistä aiheutuva huoli nousevat räjähdysmäisesti julkiseen keskusteluun, mutta huoli myös laantuu ja unohtuu nopeasti. Moraalipaniikilla on usein seurauksia yhteiskunnan tai tietyn yhteisön asenteisiin, arvoihin ja ajattelutapoihin. Se voi aikaansaada muutoksia jopa lainsäädännössä, sosiaalipolitiikassa sekä muussa käytännön toiminnassa yhteiskunnallisella tasolla. (Cohen, 2002.)

Cohen esittää James Bulgerin tapauksen vuodelta 1993 esimerkiksi moraalipaniikille. Kaksi kymmenvuotiasta poikaa houkuttelivat kaksivuotiaan Bulgerin mukaansa Liverpoolilaisesta kauppakeskuksesta, kuljettivat hänet rautatiekiskoille ja murhasivat hänet. Tapaus oli harvinainen, mutta siitä kasvoi nopeasti esimerkki siitä kaikesta, mikä Britanniassa oli mennyt vikaan. Murhan syyksi esitettiin muun muassa huonoja vanhempia, alaluokkaisten perheiden ongelmia sekä väkivaltaisia elokuvia ja videopelejä. Aihetta käsiteltiin pitkään brittimediassa ja samalla pohdittiin ”sairaana yhteiskunnan” pelastuskeinoja. Tapaukseen reagoitiin tuhoamalla erään elokuvan kopioita ympäri Britanniaa, sillä ajateltiin, että pojat olisivat saaneet idean murhaan elokuvasta. Lopulta kävi ilmi, ettei elokuva ollut liittynyt tapaukseen. (Cohen 2002, ix–x.) Tapaus järkytti kansaa ja media lietsoi pelkoa. Näin yksittäistapauksesta luotiin mediassa yleinen ja suureen osaan väestöstä kohdistuva uhka, joka on yksi moraalipaniikin piirteistä.

4 Aineisto ja menetelmät

Hyödynnän aineistonani Helsingin Sanomien nuorisoriikollisuutta koskevien uutisten kommenttipalstoja. Vaikka tarkastelun keskiössä ovatkin uutiskommentit, myös uutisten lyhyt esittely on tarpeellinen. Kommentit nimittäin pohjautuvat uutisiin ja niissä esitettyihin näkökulmiin. Uutisia, joiden kommentteja tarkastelen, on valikoitunut analyysiin kolme. Ensimmäinen niistä on julkaistu 13.11.2020 ja viimeinen 3.11.2021. Kolmea valitsemaani uutista on kommentoitu yhteensä 98 kertaa. Aineisto valikoitui Helsingin Sanomien sivustolta käyttäen hakusanaa “nuorisoriikollisuus”. Lukemani artikkelit ehdottivat aina seuraavia artikkeleita, jolloin kartoitin suuren osan vuoden sisään uutisoidusta nuorisoriikollisuudesta. Vaikkakaan artikkeleita ei ole haettu tarkkoja hakuheitoja käyttäen, koen aikarajauksen ja aiheen olevan yhteensopivia.

Valitsin Helsingin Sanomien uutisten kommentit aineistokseni, sillä Helsingin Sanomat on yksi Suomen tunnetuimmista sanomalehdistä. Suuri osa ihmisistä lukee kyseistä lehteä, joten lehti pitää sisällään näkyvyyttä ja vaikutusvaltaa. Uutisten kommentointia voidaan pitää tietynlaisena kansalaisvaikuttamisena, sillä verkkouutisten kommentoijat voivat tunnistaa oman osallisuutensa, roolinsa ja mahdollisuutensa julkisissa keskusteluissa. Lisäksi he tunnistavat muiden keskustelijoiden rooleja ja positioita sekä haastavat näitä asetelmia. (Kangaspunta 2021, 212.) Uutiskommentit ovat sopiva aineisto analyysiini, sillä kommentit ja kommentoinnin tarve syntyvät vapaasta tahdosta.

Verkkokommenteissa toimijat keskustelevat erilaisten keskustelukumppanien kanssa, joiden vuorovaikutus ohjaa keskustelun suuntaa. Lisäksi kommentit sisältävät erilaisia tavoitteita, jotka voivat olla henkilökohtaisia, jaettuja tai molempia. Nuorisoriikollisuuteen liittyvän kommentoinnin tavoitteena on esittää näkökulmia ja ratkaisuja yhteiskunnalliseen ongelmaan. Uutiskommentointi on kontekstisidonnaista. Aineistoni konteksti on tässä tapauksessa verkkolehden tarjoama tekninen konteksti. Lopuksi on hyvä muistaa, että kuten kaikessa inhimillisessä toiminnassa, myös verkkokommentoinnissa on kyse tunteista. Tunteet kytkeytyvät kaikkiin verkkokommentoinnin piirteisiin, kuten keskustelukumppaniin, tavoitteeseen, aiheeseen ja kontekstiin. (Kangaspunta 2021, 213.)

Uutisia kommentoivat todennäköisesti he, joilla on painava mielipide tai kiinnostus aihetta kohtaan. Näin ollen ketään ei ole pyydetty kommentoimaan, vaan kommentointi on vapaaehtoista. Nettikommentojien anonymiteetti on helposti säilytettävissä, sillä kirjoittajat

kommentoivat itse keksimänsä nimimerkin takaa. Osa kommentoijista käyttää vapaaehtoisena nimimerkinään etu- ja sukunimeään, mutta muita tietoja kyseisistä henkilöistä ei ole saatavissa. En aio kuitenkaan mainita kommentoijien nimimerkkejä tässä tutkielmassa.

4.1 Uutisten esittelyt

Aineistoni koostuu kolmesta uutisesta, jotka muunnan numeroiksi 1-3. Uutisessa (1) tuodaan esille asiantuntijoiden mielipiteitä koskien nykyhetken nuorisorikollisuustilannetta Suomessa. Uutisessa mainitaan Vantaalla alkavasta terapiakokeilusta, jossa hyödynnetään perheterapiaa vakavilla rikoksilla oireilevien nuorten auttamiseksi. Uutisessa haastatellaan muun muassa nuorisorikollisuutta tutkinutta professoria Päivi Honkatukijaa. Hänen mukaansa syitä nuorisorikollisuudelle ei tulisi hakea maahanmuuttajataustaisten kulttuurista tai ominaisuuksista. Tämän sijaan tulisi pohtia niitä rakenteita, jotka johtavat maahanmuuttajien heikkoon asemaan ja eriarvoistumiseen. Hän painottaa maahanmuuttajien taustojen monimuotoisempaa ymmärtämistä ja heidän kokemuksiinsa suomalaisesta yhteiskunnasta. Vaarana ovat esimerkiksi häirintä sekä vihamieliset kommentit ja eleet nuorten ja perheiden arjessa.

Toinen haastateltu asiantuntija on nuorisopolitiikkaan erikoistunut tutkija Katariina Mertanen. Hänen mielestään olisi tärkeää kohdistaa huomio peruskouluun ja sen resursseihin, sillä hänen mukaansa peruskoulujärjestelmää olisi muutettava yhdenvertaisemmaksi. Hän kritisoi politiikkaa siitä, että siinä yritetään löytää yksinkertaisia ja helposti yleistettäviä malleja. Tämän lisäksi hän painottaa yleisön negatiivisen suhtautumistavan muuttamista nuoria kohtaan. Myös poliisin ääni tuodaan kuuluviin uutisessa, sillä heidän mukaansa maahanmuuttajataustaiset ylikorostuvat nuorten ryöstö- ja huumoririkoksissa Helsingissä. Uutisessa tuodaan esille Helsingin poliisin ja muiden viranomaisten huoli noin 100–150 alaikäisestä väkivaltaan turvautuvasta nuoresta. Lisäksi uutisessa pohditaan sitä, että väkivaltaan syyllistyvien nuorten lisäksi heidän perheillään saattaa olla hankaluuksia päästä osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Uutinen (2) pohjautuu Helsingin yliopiston Kriminologian ja oikeuspoliittisen instituutin nuorisorikollisuuskyselyyn vuodelta 2020. Sen mukaan nuoret tekevät edelleen ennätysellisen vähän rikoksia, vaikkakin vakavat väkivalta- ja viharikokset ovat hieman lisääntyneet. Erityisesti viharikoksilla on tapana tapahtua julkisella paikalla, kuten esimerkiksi koulussa. Pahoinpitelyihin syyllistyvien nuorten määrä on laskenut, sillä rikoksia tekee tietty joukko, joka koostuu väkivaltaisimmista nuorista.

Uutisessa kuullaan tutkija Markus Kaakista. Nuorten vakavia väkivallantekoja pohjustetaan nostamalla esiin Koskelan henkirikostapaus, jossa kolme 16-vuotiasta poikaa murhasi raa’asti neljännen, samanikäisen pojan. Lisäksi uutisessa tuodaan esiin sukupuolittunut näkökulma, jonka mukaan pojat päätyvät yleisemmin rikoksen uhreiksi, mutta tytöillä seksuaaliseen väkivaltaan ja ahdisteluun liittyvät kokemukset ovat yleisempiä. Tytöt kokevat väkivaltaa todennäköisemmin perheen piirissä, ja pojat puolestaan kodin ulkopuolelta, usein ystävien ja toisten nuorten tekeminä. Lopuksi uutisessa muistutetaan, että kyselytutkimus koskee koronapandemiaa edeltänyttä aikaa.

Uutinen (3) painottaa Suomen poliisilaitosten näkökulmia nuorisrikollisuuteen. Poliisihallitus on lähettänyt Suomen poliisilaitoksille kyselyitä alaikäisten väkivaltarikoksista. Poliisilaitosten mukaan koulut ja vanhemmat ilmoittavat rikoksista aiempaa aktiivisemmin. Koulun nähdään olevan vastuussa osassa rikoksista ja poliisilaitokset kokevat työmääränsä olevan suuri. Helsingin poliisilaitos arvioi huoltajien ilmoitusalttiuden lisääntyneen erityisesti loppuvuonna 2020 alkaneesta keskustelusta koskien nuorten väkivaltaa, teräaseita, jengiytymistä sekä Koskelan henkirikosta.

Uutinen painottaa nuorten kokonaisrikollisuuden määrän laskua ja pahoinpitelyrikosten kasvua. Kehitys ei ole tasaista maan eri osissa, sillä erityisesti pääkaupunkiseudulla ja Turussa on huomattu nuorten väkivaltaisuuden lisääntymistä. Esiin nostetaan näkökulma ryhmien tekemistä ryöstörikoksista, joita on videoitu ja jaettu someen. Poliisilaitosten vastauksissa painotetaan sosiaalisen median merkitystä, jossa sovitaan esimerkiksi tappeluista. Itä-Uudenmaan poliisi kertoo 'nöyryytysväkivallan' lisääntymisestä, jossa uhri pakotetaan esimerkiksi nuolemaan kenkiä pahoinpitelyn yhteydessä. Lisäksi tämä kuvataan ja jaetaan somessa. Länsi-Uudenmaan poliisi painottaa rikosten motiivina maineen havittelemista. Useat poliisilaitokset näkevät nuorten tappelut statuksen hakemisena, joiden seurauksena voi olla koston kierre. Sisä- ja Itä-Suomen poliisilaitokset kertovat alakoululaisten kantavan puukkoa repussa kouluaikana. Joidenkin poliisilaitosten mukaan nuorten suhtautuminen poliisia kohtaan on muuttunut kielteisemmäksi. Tämä koskee kuitenkin usein vain tiettyjä ryhmiä. Lopuksi poliisi painottaa, että keinoja nuorisrikollisuuden torjumiseen on, kuten esimerkiksi ankkuritoiminta, joka yhdistää eri viranomaisten resursseja.

Maahanmuuttajataustaisuus on tekijä, joka mainitaan uutisissa (1) ja (3). Näin ollen myös aineiston kommentit keskittyvät maahanmuuttajataustaisuuden ja rikollisuuden yhteyden pohtimiseen. Tämän tutkielman tarkoituksena ei ole kuitenkaan selittää hybridikulttuurien tai maahanmuuttajataustaisten nuorten rikollisuutta, vaan sitä miten nuorisoriikollisuudesta puhutaan yleisellä tasolla. Koska maahanmuutto on aineistoni yksi keskeisimmistä teemoista, se nousee myös analyysissä esiin. Maahanmuuttajalla tarkoitetaan henkilöä, joka on muuttanut maasta toiseen. Käsitteellä viitataan yleensä henkilöihin, jotka ovat syntyneet ulkomailla. Syitä toiseen maahan muuttamiselle ovat yleisimmin perhesyyt, työ, opiskelu tai pakolaisuus (THL, 2021). Aineistokommenteissani maahanmuuttajiin ja maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin viitataan rivien välistä sillä perusteella, että kyseinen henkilö ei ole valkoihoinen. Maahanmuuttaja -käsitettä käytetään usein arkikeskusteluissa, vaikka kyseinen henkilö olisikin syntynyt Suomessa.

4.2 Diskurssianalyysi

Tarkastelen aineistoani diskurssianalyysin keinoin. Diskurssianalyttisen viitekehyksen mukaan kielen käyttö rakentaa sosiaalista todellisuutta. Diskurssintutkija tarkastelee, miten ihmiset käyttävät tiettyjä sanoja ja selittävät niitä eri tilanteissa, eri aikoina ja eri paikoissa. Näin ollen tutkija olettaa, että kielellä ei ole yhtä ainuttakaan pysyvää merkitystä, vaan tilanteet ja merkitykset muuttuvat. Merkitykset syntyvät lopulta neuvottelemalla kussakin käyttötilanteessa uudelleen. Kielenkäyttö voidaan pienimmillään ymmärtää yksittäisenä vuorovaikutustapahtumana ja laajimmillaan yhteiskunnallisena ja historiallisena tilanteena. Diskurssianalyysi tarkastelee, millaiset merkitykset ovat vallalla, marginaalissa tai puuttuvat kokonaan. (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 8.) Tässä tutkielmassa ajattelen yksittäisissä kommenteissa ilmenevien diskurssien heijastavan laajempaa yhteiskunnallista suhtautumista nuorisoriikollisuuteen.

Diskurssin käsite on moniulotteinen, sillä sitä käytetään useilla eri tieteenaloilla. Foucault'n (1969) mukaan diskurssit ovat kiteytyneitä, historiallisesti sitkeitä ja totena esitettyjä merkityksellistämisen tapoja ja käytänteitä. Diskurssit ovat osa vallankäytön mekanismeja, sillä ne rakentavat ymmärrystä todellisuudesta ja sitä koskevasta tiedosta. Tieto ja valta ovat erottamattomasti yhteenkietoutuneita, sillä kieli on resurssi, jonka avulla rakennamme merkityksiä, käsitteitä, totuuksia ja tietojärjestelmiä. (Foucault 1969.) Diskurssit ovat siis puhe- ja ajattelutapoja, jotka muokkaavat puhunnan kohdetta (Pietikäinen & Mäntynen 2019, 18).

Tässä tutkielmassa diskurssilla tarkoitetaan vakiintunutta, tunnistettavaa ja yleistettävää kielenkäyttöä tietyssä tilanteessa. Tutkielmassa hyödynnetty tilanne on kommenttipalstojen kommentit. Diskurssit voivat ilmetä kirjoitetun lisäksi myös muilla tavoin, kuten puheen tai taiteen muodossa. Diskurssit kilpailevat vallasta, jolloin syntyy totuuksia, jotka vaimentavat vaihtoehtoisia totuuksia. (Jokinen, Juhila & Suoninen 2000, 19–20, 29.) Tällä tarkoitan sitä, että valitsen analyysiini aineistossa useimmin esiintyviä diskursseja. Valinta aiheuttaa sen, että valitsematta jääneet diskurssit vaimentuvat, ja niiden välittämä viesti ohitetaan.

4.3 Eettinen pohdinta

Tutkielmani tärkein käsite on nuorisorikollisuus. Vaikka aion tarkastella nuorisorikollisuutta yhteiskunnallisena ongelmana, pohdin yksittäistä nuorisorikollista ja “nuorisorikollinen” -käsitettä. Mietin, määrittääkö rikosten tekeminen kyseisen ihmisen rikolliseksi, ja leimaako se hänet nuorisorikolliseksi koko loppuelämäkseen. Yksittäiset nuoret nimittäin leimautuvat helposti rikolliseksi liikkeessaan ryhmissä tai ollessaan ystäviä niiden nuorten kanssa, jotka tekevät rikoksia. Rikoksia tekevän henkilön yhdistäminen nuoreen ihmiseen ei kerro siitä, tekeekö hän rikoksia myös aikuisena. Nuorisorikollisuus ei myöskään määrittele rikoksia tekevän nuoren koko elämää tai identiteettiä. Hän on silti perheenjäsen, todennäköisesti koulua käyvä, ystäväpiiriin kuuluva ja kasvava nuori henkilö.

Tiedostan oman länsimaalaisen, valkoisen ja naispuolisen nuoren aikuisen asemani vaikuttavan läpi tutkielman ja muokkaavan käsitystäni esimerkiksi diskursseista, joita valitsen analyysiini. Jokisen, Juhilan ja Suonisen (2000, 45) mukaan tutkijan on tärkeää olla sensitiivinen sen suhteen, millaisia johtopäätöksiä hän omilla analyttisillä tulkinnoillaan tuottaa ja mahdollistaa, sillä tutkijan omat tulkinnat tuottavat osaltaan myös sosiaalista todellisuutta. Siksi aikomukseni on sisällyttää analyysiin useimmiten esiintyviä diskursseja.

Fairclough'n (1995, 103–104) mukaan medialla on etuoikeutettua vaikutusvaltaa todellisuuden tuottamisessa. Median kirjoitukset tapahtumista, ihmisistä ja tilanteista ovat aina riippuvaisia kirjoittajasta ja hänen näkökulmistaan. Kirjoittajilla on usein oikeus valita, mistä kirjoittaa ja mitä jättää kirjoittamatta. Tutkielmassa analysoin uutiskommentteja. On tärkeää huomata, että kommentteja ei ole ilman niitä uutisia, joihin ne vastaavat. Uutisten ja artikkeleiden kirjoittajat kertovat yhdenlaisia totuuksia. On hyvin mahdollista, että kolme valitsemani uutista keskittyvät vain tiettyyn näkökulmaan ja näin ollen kommentit vastaavat jo kirjoitettuihin

aiheisiin. Se, mitä uutisissa on jätetty kertomatta, saattaa puuttua myös kommenteista. Tämän vuoksi kaikkia mahdollisia näkökulmia nuorisoriikollisuuteen on mahdotonta tuoda tutkielmassa esille.

Kaikki aineistoksi valitsemani uutiset on kirjoitettu Covid-19-pandemian aikana, joka saattaa vaikuttaa kommenteissa esitettyihin näkökulmiin. Koen, että uutiset on kirjoitettu kuvaamaan nuorisoriikollisuuden nykytilannetta Suomessa, eikä niissä ole mainittu koronapandemiaa. Koronapandemian vaikutus ei ollut huomattava näin ollen myöskään kommenteissa. Uutiset nimittäin painottuvat kuvaamaan nuorten vapaa-ajan viettoa ja kokoontumisia erilaisissa paikoissa.

5 Nuorisoriikollisuuden diskursseja

Aineistossa esiintyviä teemoja olivat muun muassa politiikka, moderni yhteiskunta, sosiaalinen media, väkivaltaiset pelit ja elokuvat, yhteiskunnallisten instituutioiden kuri, vanhempien vastuu, moraalipaniikin vastaisuus, maahanmuutto ja yhteensopimattomat kulttuurit. Yhdistelin näitä kyseisiä teemoja ja loin niiden perusteella viisi diskurssia koskien nuorisoriikollisuutta. Diskursseiksi muodostuivat (5.1) modernin yhteiskunnan kehitys ja politiikka, (5.2) kurinpalautus ja vastuu, (5.3) teknologia, (5.4) maahanmuutto ja kulttuuri sekä (5.5) moraalipaniikin vastaisuus. Ensimmäiset neljä diskurssia siis myötäilevät moraalipaniikin teoriaa ehdottaen erilaisia syitä nuorisoriikollisuudelle. Viides diskurssi näkee asiat laajemmassa mittakaavassa, ja on ikään kuin nuorten puolella. Se ei syytä yksittäisiä tekijöitä nuorisoriikollisuudesta, vaan kiinnittää huomion tutkimustietoon ja rakentaviin ehdotuksiin.

Aineistoni yllätti minut siinä, että oletin suuremman osan kommentoijista olevan räikeästi joko nuoria vastaan tai heidän puolellaan. Olisin ajatellut, että suurempi osa kommentoijista olisi nähnyt yksittäiset rikoksia tekevät nuoret yksinkertaisesti pahoina ja syyllisinä siten, että ympäristön vaikutus jätettäisiin huomiotta. Suurin osa kommentoijista yhdisti nuorisoriikollisuuden kuitenkin laajempaan yhteiskunnalliseen ongelmaan, jonka ratkaisemiseen tarvitaan poliittisia toimia. He siis näkivät ympäristön oleellisena osana nuorisoriikollisuuden tarkastelussa. Ympäristöllä tarkoitetaan tässä mielessä kotioloja, yhteiskunnallista tilannetta, sosiaalisia suhteita sekä teknologian mahdollistamia esimerkkejä, joita ovat esimerkiksi sosiaalinen media sekä elokuvat ja pelit. Seuraavaksi esittelen aineistosta löytämäni viittä diskurssia.

5.1 Modernin yhteiskunnan kehitys ja politiikka

Aineistosta nousi esille moderniin yhteiskuntaan, sen kehitykseen sekä politiikkaan kietoutuvia kommentteja. Näiden aiheiden välinen raja on häilyvä, joten päätin yhdistää kyseiset diskurssit. On lähes mahdotonta erottaa yhteiskunnan ja ajan paikantuminen sekä kulttuuri siitä politiikasta, joka määrittää ihmisten elämää. Tässä diskurssissa tarkastelen kulttuurin ja ajan paikantumista, modernia arvomaailmaa, yhteiskunnan rakennemuutoksia sekä oikeuksia ja velvollisuuksia.

Modernin yhteiskunnan kehitys ja politiikka -diskurssin merkittävimpänä piirteenä esille nousee yhteiskunnallinen rakennemuutos. Kommentoijat painottavat suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan mahdollistamaa ”helppoa” elämää siten, että yksilöt ovat vapaita velvoitteista ja saavat elää valtion tuella tekemättä esimerkiksi töitä. Olennaista tässä esimerkissä on, että nykytilannetta ja hyvinvointiyhteiskuntaa verrataan tilanteeseen, jossa Suomea on vasta rakennettu ja hyvinvointiyhteiskunnasta on vasta haaveiltu. Valtion tuilla elämisen pelätään syrjäyttävän nuoret yhteiskunnasta, sillä heidän ei kommentoijien mukaan tarvitse osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan.

Suomi on maailman tasa-arvoisimpia yhteiskuntia ja tarjoaa kaikille mahdollisuudet opiskella ja tehdä työtä, jos haluaa. Ainoa yhteiskunnan vika lienee se, että se on luonut mahdollisuuden elää ilman mitään velvoitteita yhteiskunnan ulkopuolella toimeentulo- ja asumistuella. Joissakin lähiöissä jo vajaa kolmasosa nuorista on valinnut tämän vaihtoehdon, mikä syrjäyttää heidät pysyvästi yhteiskunnasta. (1)

Rakennemuutokseen kytkeytyen esiin nousee myös kaupungistumisen ja yhteiskunnallisten olojen tiivistymisen vaikutus rikollisuuteen. Tämän lisäksi kommentoijat pitävät ongelmallisena ”pidentynyttä nuoruutta”, jossa vanhempien nähdään olevan nuorten kavereita, eikä auktoriteetteja. Tällä tarkoitetaan siis sitä, että vanhempien auktoriteettinen asema on löyhentynyt ja nuorten tuntemuksille annetaan enemmän painoarvoa. Rakennemuutokseen yhdistetään myös modernin yhteiskunnan paikantuminen globalisaation aikaan, joka vaikuttaa olennaisena osana esimerkiksi lasten kasvatukseen. Globalisaation aikakausi pitää sisällään esimerkiksi erilaisia teknologisia menetelmiä lasten kasvatukseen liittyen. Kommentoijat vaikuttaisivat toivovan kovempaa kuria perheisiin ja kasvatukseen. Esiin tuodaan näkemys myös paikallisyhteisöjen ja yhtenäiskulttuurien pirstoutumisesta, jonka myötä sosiaaliset

normit ovat laajentuneet entisestään. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi yhteiskunnan lisääntyntä avoimuutta ja yksilökeskeistä ajattelutapaa.

Kuin katastrofin jatkeeksi lasten vanhempien aikuistuminen on siirtynyt yhä myöhäisemmäksi. Jopa nelikymppinen, teini-ikänsä jatkoajalla oleva on usein murrosikäisen lapsensa huoltaja (lue kaveri). Tällä ikiteinillä on usein rahaa ja mahdollisuus ostaa hyväksyntää lapseltaan antamalla kaikessa periksi ja toimimalla lapsensa ohjelmatoimistona. (3)

Ajan henki vaikuttaa olevan paikallisyhteisöjen ja yhtenäiskulttuurin pirstoutuminen, jonka myötä ihmisiä eivät pidättelee samat normit kuin ennen. (3)

Yhteiskunta ja politiikka ovat aiheita, jotka pitävät sisällään kulloinkin tärkeinä pidettyjä arvoja. Kommentoijat painottavat oletusta normien mukaisesta käyttäytymisestä, johon nuorten tulisi kiinnittää huomiota noudattamalla sääntöjä. Kommenteissa tuodaan esiin näkökulma, jonka mukaan rikoksia tekevien nuorten tulisi ymmärtää oma paikkansa yhteiskunnassa ja kunnioittaa muiden oikeutta turvalliseen elämään. Osa kommentoijista painottaa nyky-yhteiskunnan ihailevan rikollisuutta, väkivaltaa, nöyryyttämistä sekä muotia. Muodin yhteys rikollisuuteen vastaa uutisten näkemyksiin siitä, että rikollisuuden pyrkimyksenä on merkkivaatteiden tai rahan varastaminen. Rahalla on usein tarkoitus ostaa juuri merkkivaatteita. Rikollisuuteen ja väkivallan ihailuun yhdistetään usein statuksen hakeminen ja jengiytyminen, jossa arvostus, yhteisöllisyys ja nuorille mieluinen vapaa-ajan toiminta korostuvat.

”Vanhaan hyvään aikaan” kuitenkin katsottiin snobismia vinoon, nykyään sitä ihailaan ja halutaan esim. järjettömän hintaisia merkkivaatteita. Rikollisten (rikkaiden) jonkin asteinen hyväksyntä ja pikku ihailu ovat tätä päivää. (2)

Viimeisenä piirteenä yhdistän modernin yhteiskunnan kehitys ja politiikka -diskurssiin oikeudet ja velvollisuudet, sillä kommentoijat painottavat niitä nuorisorikollisuuden tarkastelussa. Kommenteissa tulee esiin näkemys siitä, että vanhempien ja opettajien heikentynyt auktoriteettiasema ruokkii rikollisuuden kasvua. Nämä kommentit kritisoivat lasten ja nuorten liiallista itsemääräämisoikeutta ja ehdottavat ratkaisuiksi esimerkiksi älypuhelinien käytön rajoittamista. Suuri osa kommentoijista näkee lasten ja nuorten oikeudet uhaksi heidän omalle turvallisuudelleen, ja he painottavat auktoriteettien valtaa koskien lasten ja nuorten elämän valintoja. Kommenteissa syytetään muun muassa päättäjiä, poliitikkoja ja

psykiatreja siitä, että he puolustavat lasten oikeuksia ja yrittävät ymmärtää ja kunnioittaa heidän tunteuksiaan.

Lapsille on annettu oikeus tuhota oma ja toisen elämä, koska oikeudet ja yksilöllisyys korostuvat liikaa. Oikeudet ovat jopa tärkeämpiä kuin lasten turvallisuus (3)

Päätäjissä, poliitikoissa, psykiatreissa, psykologeissa ja muissa ikänsä puolesta aikuisissa on näitä lasten "oikeuksia" puolustavia kaiken ymmärtäjiä, joille ei näytä mikään herätyskello kuuluvan. Heille esimerkiksi lasten älypuhelimien vapaa käyttäminen on oikeus, kun sen tulisi olla turvallisuusriski. Oikeus on heidän asteikollaan turvallisuutta tärkeämpää. Tilanne tulee vaikeutumaan, kun mikään ei tunnu herättävän näitä kuoliaaksi ymmärtäjiä. (3)

5.2 Kurinpalautus ja vastuudiskurssi

Erotin aineistostani analyysin ensimmäisessä vaiheessa erilliset diskurssit yhteiskunnallisten instituutioiden kurinpalautuksesta sekä vanhempien vastuusta. Yhdistän ne kuitenkin saman päädiskurssin alle, sillä molemmat diskurssit hakevat ratkaisua nuorisoriikollisuuden vähentämiselle muualta kuin nuorista.

Kurinpalautus koskee tässä diskurssissa erityisesti kouluja, viranomaisia, päättäjiä, lakia ja oikeusjärjestelmää. Koulujen vastuu ja koulujen ylläpitämä, joskin kritisoitu kuri, näkyvät kommentteissa esimerkiksi siten, että kommentoijien mukaan koulussa tapahtuvat rikokset nimetään kiusaamiseksi, joka on koulujen tapa vältellä velvollisuuttaan. Tähän näkökulmaan on yhdistetty keskustelua resursseista, sillä kommentoijat pohtivat sitä, että valvonta ei ole välttämättä aina riittävää ja yksittäiset opettajat ja työntekijät saattaisivat joutua suurempaan vastuuseen työpaikallaan jo olemassa olevan vastuun lisäksi.

Kiusaamiselle ei löydy rikosnimikettä ja siksi koulu sanoo tekoja kiusaamiseksi. Näin koulu välttelee viranomaiselle kuuluvaa virkavelvollisuuttaan tehdä poliisille ilmoitus lapseen kohdistuvasta rikoksesta - -. Ai miksi koulu ei tee ilmoitusta poliisille. No koska jos rikos tapahtuu koulupäivän sisällä, se on virkavastuussa olevien, valvovan henkilöstön laiminlyönti mm. valvonnassa tai tapahtuneesta rikoksesta ilmoittamisvastuussa, jne. (2)

Viranomaisten vastuulla tarkoitetaan kommentteissa pitkälti poliisin vastuuta rikollisuuden kitkemisessä. Kommenteissa painotetaan poliisin rakentaman kokonaiskuvan tärkeyttä nuorisoriikollisuuden ehkäisyssä ja näin ollen siirretään vastuu nuorisoriikollisuuden

ratkaisemisesta poliisille. Lisäksi kommenteissa pohditaan muun muassa poliisin vähäisempiä resursseja pienempien rikosten selvittämisessä, joita ei aina voida lähteä tutkimaan.

Joka päivä tulee satoja näpistyksiä kauppoihin ja toisiin lapsiin. Näitä ei kannata ilmoittaa mihinkään koska ne eivät tuota muuta kuin ongelmia uhrille! - -. Asioita ei oteta poliisin tilastoihin, koska niihin ei voida tai keritä puuttua. Miksi siis ilmoittaa niistä. Harvoissa kaupoissa on enää vartijoita, koska se on suuri kustannuserä - siksi näpistyksiä katsotaan läpi sormien. (2)

Lain ja oikeusjärjestelmän vastuu tulee kommenteissa esiin muun muassa rikosoikeudellisen vastuun pohdinnalla. Kommenteissa painotetaan alle 15-vuotiaiden rikollisen toiminnan jatkuvuuden mahdollisuutta, sillä rangaistusten katsotaan olevan tehottomia rikollisuuden estämiseksi. Kommenteissa ehdotetaan alle 15-vuotiaille rikoksentekijöille nuorisorangaistusta, joka sisältäisi osallistumisen käyttäytymistä korjaavaan toimintaan. Lisäksi kommenteissa painotetaan sitä, miten tärkeää rikoslain ulottuminen kouluihin olisi, jotta ongelmiin voitaisiin puuttua ajoissa. Samalla päättäjien toimintaa kritisoidaan siitä, ettei tilanteisiin puututa riittävän voimakkaasti. Kommentoijat toivovat tiukempia lakeja, joihin päättäjät voisivat omalta osaltaan olla vaikuttamassa.

Nykykäytännössä 14- vuotiaan rikoksen tekijän toimista ei juuri ole seurauksia, mikä mahdollistaa rikollisen käyttäytymisen jatkamisen. Nuorelle voi syntyä kuva siitä, ettei hänen tarvitse mitään sääntöjä noudattaa. Tämä altistaa osan joukosta rikolliselle uralle myöhemmin. Esim. koulussa tapahtuvaan "kiusaamiseen" ei aina pystytä tehokkaasti puuttumaan 14-vuotiaan tekijän kohdalla. (3)

Ei pidä yhtään ihmetellä, jos kouluissamme tuollainen aivan sallittua ja rikoslakimme eivät koske koulujamme. Siten ei asioihin puututa ajoissa ja Koskelan kaltaiset petomaiset murhat eivät jää valitettavasti viimeiseksi. Tilanne pahenee entisestään, jos nyt kouluihin ei saada rikoslakeja voimaan ja näitä lakeja koskemaan myös oppilaita. (3)

Vanhempia vastuutetaan kommenteissa ensinnäkin heidän välinpitämättömyydestään lapsiaan kohtaan. Kommenteissa syytetään vanhempia ja kotikasvatusta nuorisorikollisuudesta ja kommentoijien mukaan aikuisten tulisi olla kiinnostuneempia lastensa vapaa-ajan vietosta, koulumenestyksestä ja hyvinvoinnista. Esiin nousee myös vaatimus vanhempien lempeydestä nuoria kohtaan, jonka toivotaan näkyvän läsnäolona ja keskusteluna.

Nuoret syyllistyvät raakoihin pahoinpitelyihin, jotka videoidaan. Vanhemmat ja kotikasvatus ovat tässäkin vastuussa. Välinpitämättömyys lasten vapaa-ajan viettotavoista ja koulumenestyksestä tuhoavat nuorten elämän alkuunsa. (3)

Aikuisten läsnäoloa ja keskustelua nuorten kanssa on entisestään lisättävä kaikilla tahoilla. Hyvät harrastukset auttavat myös. (3)

Lopuksi kommentteissa pohditaan kasvatuksen roolia muuttuvassa yhteiskunnassa. Kommenteissa painotetaan sosioekonomisen perhetaustan vaikutusta nuorten ongelmiin. Ongelmia saattavat aiheuttaa muun muassa etninen tausta, sukupuoli, seksuaalisuus ja kulttuuri. Ongelmiin toivotaan ratkaisua lain tuoman tuen näkökulmasta, joka auttaisi vanhempia kasvatukseen liittyvissä päätöksissä. Ihanteellisen kasvatuksen rooli globaalissa ja modernissa maailmassa esitetään kommenteissa ongelmana, johon on vaikea löytää oikeaa ja yksinkertaista ratkaisua.

Kasvatuksella on merkittävä rooli tilanteen kehittämisessä. - -. Nykyiset vanhemmat kasvattavat lapsiaan tyystin eri ympäristössä kuin aiemmat sukupolvet. Muutama vuosikymmen sitten vanhemman oli helpompi seurata ja vaikuttaa siihen, kenen kanssa lapsi aikaansa viettää. Toisin on nyt, kun se kaveriporukan idiootti voi asua toisella puolella maailmaa. Lisäksi ennen näitä muiden yllyttäjiä oli huonollakin tuurilla joukossa vain muutama, mutta nykyajan virtuaalisissa yhteisöissä heitä voi olla miljoonia. Koeta siinä sitten kasvattaa. (3)

5.3 Teknologiadiskurssi

Nuorisoriikollisuudesta puhuttaessa kommenttipalstoilla on esiintynyt pohdintaa sosiaalisesta mediasta, älypuhelimista sekä väkivaltaisista peleistä ja elokuvista. Yhdistän nämä teknologiset ulottuvuudet teknologiadiskurssin alle. Globalisaatio ja teknologian kehitys ovat tuoneet mukanaan täysin uuden sosiaalisen median maailman, jonka käytön erityisesti nuoret hallitsevat. 1990-luvun lopussa ja 2000-luvun alussa syntyneet nuoret ovat nimittäin hankkineet älypuhelimia samaan aikaan kuin heidän vanhempansa.

Sosiaalinen media nähdään vihollisena kommenttipalstoilla ja sen käytölle toivotaan ikärajaa. Vastuu ikärajan määrittelemisestä luovutetaan kommenteissa päättäjille, poliitikoille, psykologeille ja psykiatreille. Kuten moraalipaniikin teoriassa on esitetty, esimerkiksi nuorten ongelmiin liittyen sananvalta annetaan 'eliitille', eli esimerkiksi lääkäreille ja poliitikoille nuorten itsensä sijaan (Mazzarella 2007, 49). Osan kommentoijista mukaan internet ja sosiaalinen media levittävät haitallisia ajatuksia. Populaarikulttuurin on nimittäin pelätty aiheuttavan nuorten kapinointia jo 1900-luvun alkupuolelta saakka, kun moraalipaniikki kohdistui esimerkiksi kappaleiden sanoituksiin ja albumien kansikuviin. Populaarimusiikki

kategorisoitiin vaaralliseksi ja yhteys musiikin ja nuorten päihteidenkäytön, seksuaalisuuden ilmaisun, raiskauksien ja itsemurhien välille luotiin. (Em. 48–49 & 52.)

Teknologiadiskurssiin liittyen esiin tuodaan näkökulma älylaitteiden tarjoamasta rikollisen toiminnan madaltuneesta kynnyksestä, sillä kommenteissa painotetaan seksuaali- ja huumorikosten suunnittelun helpottumista ja nuorten hyväksikäytön mahdollisuuksia. Tällä älylaitteiden helpottamalla seksuaalirikoksien suunnittelulla viitataan aikuisten toimesta tapahtuvaan groomingiin, eli lasten houkutteluun seksuaalisiin tekoihin. Olson ja kumppanit (2007) näkevät groomingin olevan poikkeavaa vuorovaikutusta, jonka tarkoituksena on lasten luottamuksen ansaitseminen hyväksikäyttöä varten.

Ratkaisuksi sosiaalisen median käytölle nuorisoriikollisuuden piirissä painotetaan kommenteissa ikärajojen lisäksi vastuullisuuden vaatimusta, jonka mukaan sosiaalisen median alustat voisivat olla vastuussa julkaisemastaan materiaalista. Ehdotuksena on, että jos väkivalta- ja kiusaamismateriaali nousisi alustalla esiin, se tietäisi esimerkiksi sakkoja kyseiselle alustalle. Toinen kommenteissa esiintynyt näkökulma on lisätä älylaitteiden ja vanhempien välistä kommunikaatiota, jolloin älylaite ilmoittaisi vanhemmille nuorten epäilyttävistä toimista.

Ironista kutsua laitteita älylaitteiksi, kun ne ovat pelkkiä alustoja, joihin voi asentaa ihan mitä tahansa roskaa. Fiksu laite kertoisi ensin vanhemmille mitä on tekeillä ja jos se ei auta niin viesti suoraan viranomaisille, varsinkin jos jotain vahvasti lainvastaista on tekeillä. (3)

Jos vaikka selvittäisiin ilmastokriisistä, on vielä tuo kaikenlaisia saastepäästöjä sylkevä some vielä voitettava, että lapset pysyisivät hengissä ja järjissään. (3)

Kommenteissa pelätään väkivaltaisten pelien ja elokuvien näyttävän nuorille huonoa mallia. Näin kävi ilmi myös James Bulgerin tapauksessa, jossa hänen murhaajiensa pelättiin saaneen idea hirtittäville teoilleen väkivaltaisesta elokuvasta. Kommenteissa arvellaan lasten ja nuorten olevan kykenemättömiä näkemään väkivaltainen viihde fiktiona. Kommentoijat toteavat vanhempien ja koulun olevan voimattomia väkivaltaviihteen edessä. Samalla kommenteissa pohditaan viihdetuotannon painavaa merkitystä kulttuurin tuottajana. Esiin nousee näkökulma liittyen viihdeteollisuuden vastuuseen väkivaltaisesta materiaalista, sillä se nähdään tässä diskurssissa suurimpana syyllisenä ja esimerkkinä nuorisoriikollisuudelle. Moraalipaniikin teorian mukaisesti Mazzarella (2007, 49–50) muistuttaa, että 1900-luvun puolivälissä pelättiin sarjakuvien tukevan nuorisoriikollisuuden kasvua väkivallan saralla.

Video- ym. pelit ja filmit ovat kaiken tuon väkivallan takana, kun eivät osaa edes kuvitella, että se on vain mielikuvitusta. Koko tuo teollisuuden ala pitää laittaa vastuuseen tuosta väkivaltaisesta käyttäytymisestä. Siellä suurin syyllinen on. (3)

Väkivallan ja kiusaamisen show-luonteeseen olisi syytä puuttua. Viihdetuotannolla tässä on mallin ja kulttuurin tuottajina iso merkitys. Tutkimuspanostuksia olisi välttämätöntä lisätä väkivaltaaviihteen ja erilaisten ihmisten kiusaamis- ja pilkkaamisohjelmien vaikutusyhteyksistä arkikulttuuriin. (3)

5.4 Maahanmuuton ja kulttuurien diskurssi

Uutinen (1) esitteli alaikäisten väkivaltaisuutta etenkin pääkaupunkiseudulla ja nosti uutisen merkittäväksi toimijaryhmäksi maahanmuuttajataustaiset nuoret. Tästä syystä etenkin kyseisen uutisen kommentteissa käyty keskustelu liittyy suureksi osaksi maahanmuuttoon, kulttuuriin tekijöihin ja integraatioon.

Kommentoijat näkevät onnistuneen integraatioprosessin olennaisena osana syrjäytymisen ehkäisyä. He painottavat etenkin suomen kielen oppimisen ja työnteon tärkeyttä, jotta maahan tulijat voisivat liittyä vahvemmin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Kommentteissa pohditaan kulttuurierojen vaikeuttavan maahanmuuttajien sulautumista yhteiskuntaan, mutta todetaan kulttuuristen ristiriitojen vähenevän sukupolvien taittuessa. Kielitaitoa pohditaan siitä näkökulmasta, että kannustimet kielitaidon kehittämiseen puuttuvat, sillä esimerkiksi sosiaaliturva ei kommentoijien mukaan vaadi kielitaidon omaksumista. Kommentoijien mukaan sosiaaliturva mahdollistaakin eristäytymisen yhteiskunnasta, sillä se ei kannusta maahan tulijoita opiskelemaan itselleen ammattia tai hankkimaan työpaikkaa.

Maahanmuuttajavanhemmilla on valtava vastuu sekä omasta että lastensa kotoutumisesta. - -. Myös liian hyvä sosiaaliturva voi estää kotoutumista. On helpompi jäädä kotiin ja eristäytyä ympäröivästä yhteiskunnasta, kun ei ole riittävää painetta opiskella itselleen ammattia ja hankkia työpaikkaa. (1)

Integraatioprosessin tärkeyttä kannattavat kommentoijat painottavat pohjoismaisen hyvinvointivaltion arvojen suojelemista ja tärkeyttä. Suurin osa integraatiota pohtivista kommentoijista näkee maahanmuuttajien velvollisuudeksi sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan ja näin ollen häivyttää omat kulttuuriset arvonsa pois. Kulttuurit nähdään kommentteissa suurilta osin siis yksinkertaisena ilmiönä, jotka voidaan ikään kuin kytkeä päälle ja pois.

Monesti tekoa ei ole edeltänyt mikään kokemus, vaan yksilön opittu käyttäytymismalli ja usein myös hyvin todennäköisesti rikollinen tausta sekä käsitys mm. ihmisarvosta ja yksilön koskemattomuudesta. Yhteiskunta on epäonnistunut sen kansalaisten ja pohjoismaisen hyvinvointivaltion arvojen suojelemisessa. (1)

Oman kulttuurin ylläpitäminen on tietysti oikeus, mutta sellaiset arvot, jotka ovat ristiriidassa länsimaisen kulttuurin kanssa pitäisi kieltää ehdottomammin. Jos lapsi kasvatetaan kulttuurissa jossa esim. sukupuolten oikeudet ovat ristiriidassa länsimaisten arvojen kanssa, tulee varmasti konflikteja, kun tällainen nuori joutuu kohtaamaan länsimaisen maailman. (1)

Kommenteissa esiintyy rasistista ja etnosentristä ajattelua, jonka mukaan muut kulttuurit nähdään vääränlaisina ja oma oikeana. Tätä havainnollistaa kommenteissa näkyvä ajatus siitä, että nuorisoriikollisilta puuttuu länsimaalainen kasvatus. Tällöin länsimaalainen kasvatus nähdään oikeana ja pakollisena, ja vaihtoehtoiset vääränlaisina. Me ja ne -ajattelu nousee kommenteissa esiin 'me' ja 'ne' -pronominien muodossa. Kommenteissa kritisoidaan myös maahanmuuttajien sopeutumiseen käytettäviä liiallisia resursseja ja ollaan huolissaan siitä, että maahanmuuttajiin panostetut resurssit ovat pois vanhustenhoidosta. Maahanmuuttajataustaisten nuorten tekemiä rikoksia perustellaan kommenteissa yksinkertaisesti kulttuurisilla tekijöillä, kuten heidän luonteellaan tai oletetulla historiallaan esimerkiksi heimosotiin liittyen. Tähän näkökulmaan liittyy myös kommenteissa esitetty ajatus siitä, että maahantulijoille tulisi järjestää kansalaiskoe, joka todistaisi heidän olevan kunnan kansalaisia ja jättäisi tätä myötä rikokset vähemmälle.

Me autamme, maksamme ja kuitenkin me myös kärsimme, meidän nuoriimme käydään käsiksi, pahoinpidellään ja ryöstetään. Ei jaksa nyt enää päättää silitellä - kyllä meilläkin on oikeus voida elää turvassa ja rauhassa. (1)

Totta kai maahanmuuttajien kulttuuri, jossa väkivalta on yleinen keino ratkaista ongelmia, kulkee mukana myös Suomeen. Entäpä yhteiskunta, joka ei noudata samoja sääntöjä hierarkkisesti aina huipulle asti vaan koostuu toisiaan vastaan sotivista heimoista / klaaneista, joiden välillä ehkä on jotain sovintomenettelyjä? Miten sellaista kulttuuriperintöä kantava voisi helposti sopeutua suomalaiseen yhteiskuntaan varsinkin, jos tuota kulttuuriperimää ei saa edes ottaa esille? (1)

Maahanmuuttoon liittyvässä diskurssissa esiin nousee negatiivisen ja ongelmakeskeisen ajattelun lisäksi ratkaisukeskeinen ja inhimillisempi ajattelutapa, joka kiinnittää huomion nykyisen integraatioprosessin ongelmakohtiin maahanmuuttajien näkökulmasta. Kommenttien mukaan on ongelmallista, että työelämään pääsy on vaikeaa, sillä kielitaito kehittyisi juuri töissä. Tämän lisäksi inhimillinen ajattelutapa näkee tärkeänä maahanmuuttajien osallistamisen yhteiseen toimintaan, joka voisi toteutua esimerkiksi omaan kulttuuritaustaan kuuluvien

tukihenkilöiden ja avustajien tuella. Lisäksi kommentit keskittyvät kielenopiskelun tehottomuuteen, joka ei motivoi maahantulijoita kielen oppimiseen suomalaisten oppimateriaalien sekä -opettajien saralla. Sen sijaan ehdotetaan omankielistä oppimateriaalia, ohjausta opiskeluun, muutoksia tukipolitiikkaan sekä tukea perheen perustamiseen. Lopuksi kommenteissa tuodaan esille ymmärtäväinen näkökulma liittyen maahanmuuttajien mahdollisesti kokemiin traumoihin, joiden vaikutusta yksilöihin tulisi ymmärtää.

Kielitaito monilla oikeasti kehittyy vasta työelämän kautta, mutta työelämään on vaikea päästä ilman kielitaitoa. Monessa yhteydessä on myös todettu, että ulkomaalaisille järjestetty kielikoulutus on täysin tehotonta, hidastempoista kieliopin jankkaamista sen sijaan että yritettäisiin rohkaista puhumaan arjen tilanteissa (1)

Suosittelen, että professorit ja kansanedustajien avustajat tulevat tekemään etnografista havainnointia esimerkiksi S2-tunneille. Jo viikko pari havainnointia normaaliluokassa kertoo hyvin nopeasti, miksi oppimistulokset ovat olemattomia. Jos tilanteeseen halutaan muutos, tarvitaan sekä omankielistä oppimateriaalia ja ohjausta opiskeluun suomalaisten opettajien rinnalla SEKÄ olennaisia muutoksia tukipolitiikkaan, myös perheen perustamiseen ja kotihoitoon vaikuttaviin tukiin. (1)

Osa maahanmuuttajista on kokenut ennen Suomeen tuloa paljon fyysistä sekä henkistä väkivaltaa eikä niitä läheisiä hyvän esimerkin antajia ole ollut. Maassa maan tavalla. (1)

5.5 Moraalipaniikin vastainen diskurssi

Tämä diskurssi on vastakkainen muita analyysissä käsiteltyjä diskursseja kohtaan. Kyseinen diskurssi mukailee tutkielmassa hyödyntämäni moraalipaniikin teorian ajatuksia. Tähän diskurssiin yhdistetyt kommentit sisältävät ajatuksia historiallisesta ajasta, yhteiskunnallisen tilanteen vaikutuksesta, tilastoista, nuorten itsensä kuuntelemisesta sekä monimutkaisten syiden ymmärtämisestä.

Kommenteissa tuodaan esille ajallinen näkökulma, jonka mukaan asiat eivät ole ennenkään olleet paremmin esimerkiksi nuorisorikollisuuden saralla. Kommenteissa nykytilannetta verrataan esimerkiksi 1900-luvun suurempiin rikollisuuslukuihin, luonnon saastuttamiseen, yhteiskunnan seksistisyyteen, liikennekuolemien suurempaan määrään, koulutuksen alhaisempaan laatuun sekä epäterveellisempiin elämäntapoihin. Näiden esimerkkien tarkoituksena on valottaa sitä, että yhteiskunnalliset ongelmat eivät ole yhtään sen pirullisempia kuin ennen, vaan päinvastoin: monet asiat ovat paremmin ja sama pätee myös rikollisuuden laskuun. Kommenteissa tuodaan esiin myös toinen ajallinen näkökulma siitä, miten 1800-luvun

lopulla nuorison liian aikaisen lukutaidon väitettiin aiheuttavan ongelmallista käytöstä, kun he lukivat lehtiä ja kirjoja. Kyseinen näkökulma mukailee moraalipaniikissa ilmeneviä huolia mediaan liittyen.

Elintaso 1900-luvun jälkipuoliskolla oli paljon nykyistä alhaisempi, rikollisuutta oli enemmän, luontoa saastutettiin lähes rajoituksetta, - -, yhteiskunta oli seksistisempi ja väkivaltaisempi, autot olivat turvattomia saastepesä, liikenteessä kuoli pahimmillaan yli 1.000 ihmistä vuodessa - -, syöpää ei osattu hoitaa, - -, viinaa juotiin kaksin käsin - -. (2)

1800-luvun lopulla väitettiin, että nuorison liian aikainen lukutaito aiheutti huliganismia ja ryypiskelyä, kun nuoret lukivat lehtiä ja kirjoja. Media muuttuu, mutta väitteet pysyvät. Kahden vuosikymmenen kuluttua väitetään, että holovideot ovat se nuorison väkivaltaa ja toimetttömyyttä aiheuttava asia, joka vie koko yhteiskunnan turmioon. (3)

Osa kommentoijista rauhoittelee huolestuneimpia kommentoijia tilastoihin vedoten ja painottaa tilastojen puhuvan puolestaan siinä suhteessa, että nuorisorikollisuus on todellisuudessa laskenut jo 1990-luvulta saakka (Kaakinen & Näsi 2021b, 9). Tilastojen lisäksi kommentteissa painotetaan yhteiskunnallisen keskustelun ja ennen kaikkea nuorten kuuntelemisen tärkeyttä. Nuorisorikollisuuden syyt eivät näin ole yksinkertaisesti vain älylaitteissa, peleissä tai viihteessä. Kommenteissa tuodaan esille aikaisen puuttumisen tärkeys sekä rakkauden ja rajojen osoittaminen nuorten kasvatuksessa. Kommentoijat painottavat, että nuorisorikollisuudesta voidaan tehdä monimutkainen yhteiskunnallinen kysymys, mutta yksinkertaisin ratkaisu voitaisiin löytää kuuntelemalla nuoria ja tekemällä heidän kanssaan yhteistyötä.

Rakkautta ja rajoja, ei se sen monimutkaisempaa ole, paitsi jos asiasta tehdään monimutkainen yhteiskunnallinen kysymys, jos muutosta haetaan kaikkialta muualta, paitsi nuoresta itsestään. (1)

Nuorten rikollisuuden kasvamiselle ja väkivallankäytön raaistumiselle on syytä, eikä syyt ole vain kännyköissä, peleissä, viihteessä yms. (3)

6 Johtopäätökset

Tutkielman tarkoituksena on ollut selvittää, millaisia diskursseja nuorisorikollisuudesta puhuttaessa käytetään. Havaintoni ovat perustuneet Helsingin Sanomien nuorisorikollisuutta koskevien uutisten kommenttipalstoilla esitettyihin näkemyksiin. Uutiset ovat julkaistu

loppuvuosien 2020 ja 2021 välillä. Näin ollen myös uutisten kommentointi painottuu kyseiselle aikavälille. Nuorisorikollisuus on herättänyt lisääntyntä huolta vuosien 2020 ja 2021 aikana, mutta sen jälkeen huoli on taas hälvennyt pois julkisesta keskustelusta. Syy tähän johtuu todennäköisesti siitä, että nuorten tekemistä vakavista rikoksista ei ole uutisoitu laajemmin vuoden 2022 aikana. Lisäksi muut yhteiskunnalliset ongelmat, kuten koronaviruspandemia ja Venäjän hyökkäys Ukrainaun ovat keränneet suurimman osan mediahuomiosta.

Olen hyödyntänyt tutkielmani teoreettisena viitekehyksenä Stanley Cohenin kehittämää moraalipaniikin teoriaa. Kyseinen teoria on sopinut sekä tutkielman aiheeseen että tutkimustuloksiin. Moraalipaniikin lisäksi olen analysoinut aineistoani diskurssianalyysia hyödyntäen. Aineistosta on noussut esiin viisi diskurssia, jotka ovat (5.1) modernin yhteiskunnan kehitys ja politiikka, (5.2) kurinpalautus ja vastuu, (5.3) teknologia, (5.4) maahanmuutto ja kulttuurit sekä (5.5) moraalipaniikin vastaisuus. Nämä diskurssit ovat vastanneet tutkimuskysymykseeni: *Miten nuorista rikosentekijöistä puhutaan ja millaisia syitä nuorisorikollisuudelle esitetään?* Löytämäni diskurssit esittävät erilaisia näkökulmia nuorisorikollisuuden syille sekä nuorten rikosentekijöiden motiiveille.

Modernin yhteiskunnan kehitys ja politiikka -diskurssi pitää sisällään näkökulmia yhteiskunnan modernin luonteen herättämistä huolista, kuten esimerkiksi nuoruuden pitkittymisestä ja globalisaation vuoksi helpottuneesta rikollisuudesta. Kurinpalautus ja vastuu -diskurssi etsii syitä nuorisorikollisuudelle muun muassa koulujen, viranomaisten, vanhempien ja perhetaustojen parista. Teknologiadiskurssi antaa suurta painoarvoa esimerkiksi sosiaaliselle medialle ja älypuhelimille osana nuorisorikollisuutta. Maahanmuutto ja kulttuurit -diskurssi puolestaan näkee nuorisorikollisuuden suurimpana ongelmana suomalaisen integraatioprosessin heikkouden, jossa maahanmuuttajilta ei kommentoijien mukaan vaadita tarpeeksi yritystä sopeutua Suomen kaltaiseen hyvinvointivaltioon. Viimeisenä diskurssina esiin noussut moraalipaniikin vastaisuus poikkeaa olennaisella tavalla neljästä muusta diskurssista. Se sisältää samanlaista kriittisyyttä kuin itse moraalipaniikin teoria. Kyseinen diskurssi rauhoittelee muiden diskurssien huolia ja muistuttaa siitä, että asiat eivät suuremmissa mittakaavassa ole niin huonosti, kun muut diskurssit esittävät. Moraalipaniikin vastainen diskurssi näkee ajan ja paikan vaikutuksen, tutkimuksiin pohjautuvien tilastojen, nuorten itsensä kuuntelemisen ja monimutkaisten syiden ymmärtämisen olevan tärkeimpiä tekijöitä nuorisorikollisuutta pohtiessa.

Helsingin Sanomat toimivat aineistoni lähtökohtana, sillä se on Suomen yksi laajalevikkisimmistä lehdistä. Näin ollen pidän kyseistä lehteä tarpeeksi neutraalina lähtökohtana kommenttien analyysille. Uutisten kirjoittajat tekevät kuitenkin aina valintoja siitä, mistä kirjoittavat ja mitä jättävät kirjoittamatta. Lisäksi Helsingin Sanomat on kaupallinen media, joka pyrkii keräämään mahdollisimman paljon huomiota. Lukijoilta haetut vahvat tunnereaktiot ruokkivat huomiota ja näin ollen myös taloudellista kasvua. Tietynlainen kriittisyys sekä medioiden poliittisten ja kaupallisten agendojen motiivit on hyvä pitää mielessä uutisia ja niiden kommentteja analysoitaessa. Kommentit vastaavat kirjoitettuihin uutisiin, eivätkä anna sellaista kokonais kuvaa, joka pitäisi nuorisoriikollisuuden pohtimiseen kaikissa konteksteissa. Koen tutkimustulosteni olevan kuitenkin yleistettävissä suurempaan nuorisoriikollisuudesta käytyyn keskusteluun.

Kuten on huomattu, yksittäistapauksilla on valtava emotionaalinen voima, joka herättää ihmisissä voimakkaita reaktioita ja muistuttaa heitä siitä, että maailma ei aina ole turvallinen paikka. James Bulgerin sekä Koskelan teinisurman tapaukset muistuttavat toisiaan siinä, miten tapauksista on uutisoitu ja millaista moraalipaniikkia yksittäiset tapaukset ovat synnyttäneet kaikkia nuoria kohtaan. Tilastot osoittavat, että nuorisoriikollisuus laskee ja on laskenut jo 1990-luvulta. Moraalipaniikki kuitenkin lietsoo pelkoa, sillä yksittäistapauksista käytävä uutisointi ja keskustelu yleistetään koko nuorten ikäryhmää koskevaksi. Tällöin luottamus nuoria kohtaan vähenee ja erilaisten tekijöiden, kuten esimerkiksi älypuhelimien pelätään vievän nuoret rikosten tielle. Koen tämän tutkielman osoittavan omalta osaltaan sen, että moraalipaniikin teoriaa voi soveltaa monenlaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin

Jatkoa ajatellen ehdottaisin tutkimuksen kohdistuvan nuorisoriikollisuuden ratkaisuihin. Olisin halunnut tutkia myös niitä diskursseja, joita esitettiin nuorisoriikollisuuden ratkaisuksi, mutta ne eivät kuitenkaan mahtuneet tähän tutkielmaan. Näin ollen ratkaisusta saisi rakennettua kokonaan oman tutkielmansa. Keskustelu nuorisoriikollisuudesta on tutkielmaa kirjoittaessa eli vuoden 2022 alkupuolella hiljentynyt, mutta luonteensa mukaisesti se nousee uudelleen keskusteluun, kun jokin uusi merkittävä tapahtuma ilmenee. Onkin mielenkiintoista selvittää, mitä uusia ulottuvuuksia ja huolia nuorisoriikollisuuteen liitetään tulevaisuudessa.

Lähteet

Baumer, Eric P. & Cundiff, Kelsey & Luo, Liying (2021) The contemporary transformation of American youth: An analysis of change in the prevalence of delinquency, 1991–2015. *Criminology* 59:1, 109–136.

Brooks, Kim & Schiraldi, Vincent & Ziedenberg, Jason (2000) *School house hype: Two years later*. Washington, DC: Justice Policy Institute.

Cohen, Stanley (2002) *Folk devils and moral panics: The creation of the Mods and Rockers*. London: Routledge Classics.

Fairclough, Norman (1997) *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.

Fass, Paula S. (1979) *The Damned and the Beautiful American Youth in the 1920's*. Oxford: Oxford University Press.

Foucault, Michel (2005) *Tiedon arkeologia*. Suomentanut Tapani Kilpeläinen (2005). Tampere: Vastapaino. Ranskankielinen alkuteos 1969.

Gaines, Donna (1994) *Border crossing in the U.S.A.* Teoksessa Tricia Rose ja Andrew Ross (toim.) *Microphone fiends: Youth music and youth culture*. New York: Routledge, 227–234.

Grossberg, Larry (1994) *The Political Status of youth and youth culture*. Teoksessa Jonathon S. Epstein (toim.) *Adolescents and their music: If it's too loud, you're too old*. New York: Garland, 25–46.

Honkatukia, Päivi & Kivivuori, Janne (toim.) (2006) *Nuorisoriikollisuus; määrä, syyt ja kontrolli*. Helsinki: Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 221.

Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero (2000) *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.

Kaakinen, Markus & Näsi, Matti (2021a) *Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020*. Katsauksia 47/2021. Helsingin yliopisto: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti.

Kaakinen, Markus & Näsi, Matti (2021b). Nuorisorikollisuuden esiintyvyys ja tekomäärät Suomessa 1995–2020. *Kriminologia*, 1:1, 5–19.

Kangaspunta, Veera (2021) Verkkojutusten kommentit: Julkista osallistumista ja henkilökohtaisten päämäärien tavoittelua. *Media & Viestintä*, 44:1, 210–214.

Kivivuori, Janne & Aaltonen, Mikko & Näsi, Matti & Suonpää, Karoliina & Danielsson, Petri (2018) *Kriminologia: Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa*. Tallinna: Gaudeamus.

Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä 2010/633.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20100633>

Lehti, Martti & Suonpää, Karoliina & Kivivuori, Janne (2018) Henkirikokset. Teoksessa Hannu Niemi (toim.) *Rikollisuustilanne 2017. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa. Katsauksia 29/2018*. Helsingin yliopisto: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, 15–50.

Males, Mike (1999) *Framing youth: ten myths about the next generation*. Monroe, ME: Common Courage Books.

Marotta, Vince (2011) *Hybrid identities in a globalized world*. Teoksessa John Germov ja Marilyn Poole (toim.) *Public sociology: an introduction to Australian society*. Allen & Unwin, Crows Nest, 188–204.

Mazzarella, Sharon (2007) *20 Questions About Youth & the Media*. New York: Peter Lang.

McRobbie, Angela (1994) *The moral panic in the age of the postmodern mass media*. Teoksessa Angela McRobbie (toim.) *Postmodernism and popular culture*. New York: Routledge, 198–219.

Moffitt, Terrie E. & Caspi, Avshalom & Rutter, Michael & Silva, Phil A. (2001) *Sex Differences in Antisocial Behaviour*. Cambridge: Cambridge University Press.

Olson, Loreen & Daggs, Joy & Ellevold, Barbara & Rogers, Teddy (2007) *Entrapping the Innocent: Toward a Theory of Child Sexual Predators' Luring Communication*. Teoksessa *Communication Theory* 17:3, 231–251.

Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne (2019) Uusi kurssi kohti diskurssia. Tampere: Vastapaino.

Saarikkomäki, Elsa & Tanskanen, Maiju (2018) Nuorisorikollisuus. Teoksessa Hannu Niemi (toim.) Rikollisuustilanne 2017. Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa. Katsauksia 29/2018. Helsingin yliopisto: Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, 199–220.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL (2021) Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus, käsitteet. Päivitetty 19.11.2021. <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/kasitteet>. Haettu 25.01.2022.

Liite 1: Aineisto

1. Alaikäisten väkivalta on hälyttävä merkki eriytymisestä, sanovat asiantuntijat – ”On myllättävä se, miten kouluissa kohdellaan ihmisiä” 13.11.2020. Haettu 11.01.2022.
<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000007615075.html>
2. Tutkimus: Nuoret tekevät ennätysellisen vähän rikoksia, vakava väkivalta näyttää kuitenkin lisääntyneen 18.2.2021. Haettu 11.01.2022.
<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000007810417.html>
3. Teinien väkivalta lisääntyy, ja usein sen tarkoituksena on nöyryyttää: Uhri pakotetaan esimerkiksi nuolemaan kenkiä ja samalla tilanne kuvataan someen 3.11.2021. Haettu 11.01.2022.
<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008346648.html>